

Հանգուցեալ մեծայիշատակ Տէր Գէորգ
գիտնական քահանայի երկու որդւ ե կարօտ օրի-
որդայն օգնելու անհրաժեշտ հարկը՝ ուրախ սր-
տիւ կիմանամք թէ՛ Գումգաբույի Սպր Նկի-

յարարեութիւնները շատցուցին, որով բարձր թողեցին, անհետացան մեկըմէկ կործանելու և ատելու թշնամական վատ ու ցած կիրքերը: Հետզհետէ զերար աւելի աղէկ ճանաչուիլ ընկերութեան և բարեկամութեան սերմերն առատօրէն ցանուեցան, որոնք այսուհետեւ պէտք է աւելի սերտանան ընդհանուրին շահուն և բարօրութեանը համար:

Այս առթիւ պէտք է պարտ է մեզ յիշել մարտնչուն կանոնադրութեան նոր գլուխները, որոնք պատճառ եղան արդարեւ Ազգաց իրարու հետ յարաբերութիւններն աւելցնելու, որ քիչ ժամանակ յառաջ մէկմէկէ կ'ծածկէին երևանին քարեղէն քողերով:

Հոգիին այս երկու աղէկութեանց քով եկաւ յարեցաւ նաեւ ելեքարակաւութիւնը, և երկու առաջններն և թէ ազգաց միտքերն ու զգացողութիւնները իրար խառնեցին, աս ալ խօսից հրաշալի շուտութիւն մը տուաւ՝ ըլլալով սրանչեւ, շարժուն, բազմատեսակ, անտեսանելի, անկարագրելի, միշտ հոս, միշտ հոն, միշտ ամեն տեղ. խօսողին՝ ամեն ուրեք բաց ականջ, և բերան՝ ամեն տեղ զինքը մօտիկ ընողին: Այլ ընկերութեանցը մէջ անվերջ, փութած, անշիւթ և ճիշդ, անդադար, ամեն լեզուէ խօսող՝ և միայն երկաթէ թելերու միջոցաւ, զորոնք հնարեց դարձեալ մարդն:

Արտաբերական մէկը, որ վայրկեանի մը մարդկային այս մեծ և հրաշալի գործողութեան վրայ խորհելով՝ չգտնէ ոչ միայն նիւթական բաժանեցիկ մը, այլ մանաւանդ բարոյական մեծ հետեւութիւն մը: Ասոր առջեւ կ'ընկանայ անհոգի տարածութիւն: Այլ կարգաւորութիւն կ'էսը, որ ասկէջ չորս դար յառաջ միւս կէտին գոյութեան անբեր էր, այսօր այս երջանիկ միջոցաւ իրարու իրր դրացի եղած՝ կարծես թէ մէկ տեղ կ'սորհէին և մէկտեղ կ'ապրին:

Հոգին ու ելեքարակաւութիւնը, որ մարդկութեան ազգային այսպէս երջանիկ և խաղաղ գնացքներ կ'ապտարաստեն, տիեզերական հանձարոյն՝ Արուեստահանգիսցի ծոցը միայն կրնան գտնել զորաւորօգնական մը, որովհետեւ հոն միայն կրնուի ի տես ամենեցուն մեծ, պղտիկ, հարուստ, ազգաւոր, մէկ խօսքով՝ շարունակ ամեն տեսակ ձեռագործներու արձագանգ եղող բարձագոյ և հրաշալից ձայնը. ձայն մը, զոր չսէր զբաղեալ անանջ միայն, իսկ աշաղկոթին համար միշտ պատրաստ է իր գասերը խօսելու. այն մեծ ստեղծիչ տաղանդին՝ ԱՇԽԱՏԱՌԹԵԱՆ ձայնն է, որ ընկերական տօնին (Արուեստահանգէս) մէջ ոչ միայն բարեբար կ'ուզուի, այլ՝ մտաւորական ազգականութեան նիւթական ճշմարիտ օրէնսդէտը, որ կ'միացնէ զմարդիկ՝ Աստուծոյ:

Հարմարեց

ԵՐԿՐԵՒՈՐԾԵԱՆՆԵՐ

ՄԵՏԱՐԱՍԻՆԱՌՈՒԹԻՒՆ

Հերթի վերաբերեալ գլխաւոր պիւնկտներ:

ՏԷՐ ԲԷ-9

Այս տեսակ կրթութեան աշխատողները պէտք է որ օգին խոնաւութիւնը չափող գործիքէն հասն մը պոյնքն խոնաւաւոր մ'ունենան: Արթնքը նաեւ ջերմաչափի ներկայութիւնն ալ անհրաժեշտ է, որովհետեւ այս կրթութիւնն ընդունողը գիտեն և գիտնալու են անշուշտ որ իրենց գործողութեան կատարուելը սենեակներուն տաքութեան աստիճանը սկիզբէն մինչեւ վերջը կանոնաւոր և նոյնն ըլլալու է:

Տաքութիւնը շերտին ակտիւ կ'ընայ. ուստի պարագաներէ ստիպեալ և թէ շերտին սնունդը պակաս, անմիջապէս տաքութեան աստիճանը իջեցնելու է, զոր առանց ջերմաչափի չկրնար ընել և ոչ մէկը թէ և ամենափոքր ըլլայ, որովհետեւ յակամայ սխալանաց մէջ կ'իյնայ:

Միւսին: Այս շերտին օգտակար ըլլալէն զատ խիստ ֆինասակար է, և պատճառն ալ բնական է. որովհետեւ այս անանիկները բոլորովին բաց օդի մէջ ծնանելու և ապրելու բնաւորած են. ուսկից պարզ է հասկնալ թէ լոյսը շերտին խիստ օգտակար է: Այլ կ'ընեն շատերուն այս կէտին վրայ սխալ կամ հակառակ կարծիք ունենալուն պատճառ եղած, է տեսնելին որ շերտը միշտ մութ տեղումը կ'իյնաւորէ. ասկէջ հետեցողներն թէ միւսութիւնը աւելի յարմար է անոնց. բայց գիտնալու են որ շերտին լոյսէն մութ տեղումը փախչին ոչ թէ զանի չտրեւելն նշան է, այլ ցուրտէն ազատ մնալ ուղեւուն, որովհետեւ շերտը միշտ տաք տեղեր կ'իյնաւորէ: Ահա այս ծանօթութեամբ կրնան ուսանիլ շերտի կրթութիւն ընողները թէ տաք և միանգամայն լոյս տեղեր փնտռելու են շերտին համար:

Միւսին: Ասկալ մոռնալու շերտին յաջողութեան փափաքողները: Այսպէս է որ շերտներն իրարու վրայ չգիւղտին: Մէկ տրամ հակիթին երեք քառակուսի մէկը տարածութիւն ունեցող տեղ մը պէտք է: (մէկ մէթըր մէկու կէս կանգուն է):

Միւսին: Ասոր համար մեծ զգուշութիւն պէտք է, և այս ալ մէկ քանի նկատմամբ՝ այսօրին տեղութեան, քանակութեան և որակի ստիճանի կողմանէ: Վեշ անունը խիստ ֆինասակար, և ընդհանրապէս պէտք եղածին չափ ժամանակին տրուած առողջարար սնունդը շատ տեսակ գէշութեանց դէմը կ'առնու:

Արդէն փորձերով մինչեւ հիմա սովորած է թէ ութը տրամ ձուէ յառաջ եկած շերտին համար մէկ օրն որչափ սնունդ պէտք է: Բայց արժուն և խոհմ' մշակողը պէտք է հետեւի շերտին ակտիւ կ'ընեն և հետեւաբար շատցնեն կամ քիչցնեն պէտք եղած ատեն: Մէկ օրուան մէջ քանի անգամ կ'երակուր տալ պէտք ըլլալը գիտնալու համար անթիւ փորձեր ընելէ ետքը հետեւեալ թիւերը հաստատած են. առաջին օրերուն մէջ 24 ժամու համար 12 անգամ, յետոյ 8 էն տալու և 7 էն մինչեւ 8 ն անգամ:

Վիշեր ատեն ալ կ'երակուրն անպակաս ընելու է. անոր համար շերտագործները գիշերուան գործաւորներն երկու մասի բաժնելու են. մէկ մասը մինչեւ կէս գիշեր և միւս մասը՝ կէս գիշերէն մինչեւ առաւօտ կարգաւ սպասեն:

Շերտին իրեն սնունդը տրուած տերեւին որակի ստիճանն ալ խիստ մեծ ազդեցութիւն ունի, որովհետեւ ինչպէս յայտնի է տերեւը կարծր, հին, խիստ չոր կամ չափազանց ծոցաւոր ըլլալ: Վեպք է որ շերտին հետ մեծանան տերեւները. ուստի ամենափափուկ տերեւները նոր ծնածներուն տալու է, և յաջորդաբար շերտները քանի որ մեծանան, այնքան ալ տերեւները մեծցած ըլլալու են. այս դրութեամբ թըլթիւնին և ոչ մէկ տերեւը կ'ենտուի: Իսկ տերեւը չոր եղած ատեն քիչ մը ջուր սրտկելու է. և երբ չափազանց չոր ըլլան՝ առանց սնունդի ծառայեցնելու քիչ մը ժամանակ պահելու, կամ աւելի չոր տերեւներու հետ խառնելու է:

Տերեւները կարելի են երկու տեսակ օգտուել. քաղցուի. Ա. շերտը գիւրաւ կրնայ ուտել. Բ. որ խիստ անտեսական է, նոր շերտի համար խիստ մանր կ'սրտելու է, և երթալով քա-

նի որ շերտը մեծնայ՝ այնքան ալ տերեւները խոշոր կ'սրտեն. բաժնելու է. իսկ վերջին օրերը բնաւ չկարեն ալ հոգ չէ:

Շերտի մշակութեան մէջ գլխաւոր աշխատութիւններէն մէկն ալ սա է որ լաւ ու շագրութիւն ընելու է շերտին զանազան օրերու մէջ ծնածներն իրարմէ զատելու: Օտա զատ նշանելու է կարգաւ ամսոյն օրով, որով ամենայն գիւրութեամբ կ'հասկնուի թէ տաքութեան աստիճանը բաւական եղած է, կամ քիչցնելու է թէ բարձրացնելու: Այլ շերտին երեսուն օրուան մէջ իւր ամեն կատարելութիւններն ստանայ, լսել է թէ տաքութիւնն ու սրունդը խիստ յաջող պարագաներու մէջ եղած է. իսկ եթէ երեսուն օրն անցնի, որ և է պահասութեան մը նշան ըլլալուն համար պէտք եղած խնամքն անմիջապէս ի գործ դնելու է:

Հարմարեց

ՄԵՏԱՐԱՍԻՆԱՌՈՒԹԻՒՆ

Հետեւեալ զարմանալի պատմութիւնը կը սովորեցնէ մեզ թէ յարատեւութեամբ ջանից և անտեսութեամբ մեծ բաներ կրնան յառաջ գալ նաեւ խիստ փոքրիկ միջոցներով:

Այլ տարաբար հովիւ մը տղայութենէն ի վեր ծնողացը միակ հարստութիւնն եղող մէկ եղբը կարած էր: Տալ տարի յառաջ դրացիներէն մէկը հնգհազար երկու ձու կուտայ անոր, զորոնք երիտասարդը ի թուխս դնելով (կ'օրջկա) երկու հնգհազար կուենայ. այս դրութեամբ հետզհետէ կ'շատցնէ, այնպէս որ վաճառականութեան կսկսի և այսօր 30000 ֆրանքի 150000 զրուշի տէր եղած է:

Այլ իրեն հարստութեան պատճառը հարցնող կըլլայ, պարկեշտութեամբ և համոզմամբ կ'ապտարաստեն թէ իր ըրածն այնքան գիտարբան մը չէ. բաւական է որ՝ կրակ, հարստութիւն կանոնաւորութեամբ պոյն, և ունայն զբաւանց, ունեցիլ ընտելաց և շփոթութիւն համար ընտելաց պոյն:

Այլ տարաբար այս խօսքը մեր ազգայնոց ամենամեծ մասին ուշադրութեանը արժանի է: Այլ տարաբար հրաժարիք քիչ մը մեր շուրջ և անկանոն ընթացքէն անշուշտ մէկէն կ'իյնաւոր արդի վիճակինս, որուն նիւթաւոր եղած ենք: Այլ տարաբար տիրած է մեր վրայ, և պատճառ մէնք ենք, որովհետեւ մեր չափը չենք ճանչիր, մեր ծախքը չենք կանոնաւորեր, այլ մէկմէկու նայելով ամենածայր զեղխութեան մը մէջ կ'գտնուինք. . . և անգամ մը ուշիւ քրննելով զմեզ՝ չենք խելաւորիր:

Փարիզի փողոցներուն մէջ գիշեր և ցերեկ շրջապայտ կ'առքերուն թիւն է 87000: Այս մեծակ թիւէն յայտնի կ'երևի փարիզացոց նիւթական վիճակին բարեօրոյթութիւնը, որ անտարակոյս աշխատութեան արդափոքն է:

Հնգհաստան արդարեւ երկրային գրաւտ մը կրնար համարուիլ և թէ չունենար այն կատարել գաղաններն, որոնք ընցուն են անտառներուն մէջ:

Այլ տարաբար մէջ Մանկբոս. դպրոց կ'ըն մը վագրի անողորմ ճանկերուն զոհ եղած է:

Այս առթիւ կ'ընենուցուի թէ միայն 1862 ին 1200 հոգիէն աւելի նոյն սոսկալի գաղաններուն կեր եղած են:

Ինտունի մէջ նոր հրատարակեալ տեսչութեան պատկերազարդ անուն օրագրոյն երկրորդ թիւէն 350,000 օրինակ տպուած է: — Տ'իշդ մեր Հանգիսին բաժանորդաց թուոյն համաձայն . . .

Պուէսթ—1 ինքնուրույն անուն ամրոցին մէջ (ի Ուոստա) քաղաքական յանգանակ համար բանտարկեալ Վ. Օլշովիէզ անուն հոսանոցի (քաղաք եւրոպական չիւսիսայ. բնակչաց թիւն է 9000) երկրասարդ և գեղեցիկ անձին սիրահարներէն ընտանիքէ օրիորդ մը տեղւոյն կառավարութեան զիմեւ յայտնել է թէ կիսափաթի երկրասարդ բանտարկելոյն հետ ամուսնանալ և անոր հետ բանտարկել անցընել իւր կեանքը :

Թշուառ սիրահարին խնդիրն ընդունուելով անցեալ ամսոյն 15 ին յիշեալ ամրոցին մատարան մէջ պսակի խորհուրդը կատարուել է : Հին բերելն Վ. Օլշովիէզը բանտի հազուատու և զինեալ պահապաններով. իսկ նոր հարսին հետ եկեր են քանի մ'աղնուական տիկնայք :

Կառավարութեան կողմանէ հրաման եղեր է միայն պսակի ատեն բանտական հազուատը փոխելու և ամուսնութեան խորհուրդը կատարուելէն յետոյ իր նորապսակ ամուսնովը մէկտեղ զընուէր է Սիւրիա (Միսիական Ուոստա. բնակչաց թիւն է 2,000,000. ամեն մարդ զիտէ թէ Ուոստայ կառավարութիւնը յանցաւորները հոն կըղկէ. հաշուը կ'այսոյն թէ ամեն տարի 4000 ի չափ մարդիկ կ'աքսորուին հոն) :

Մերիկայի օրագրաց մէջ կ'երգարմբ թէ ասկէց հարկը տարի յառաջ 400 հոգւով մանուկներ բամբակը մի և նոյն ժամանակի մէջ կ'ործէ այսօր մէկ մարդ մը միայն : Երբայթ առնուն երկրագործն, որ բամբակը մանեւուն հընարոյն է :

Եսթոնիան մէկ մարդուն մաղած ալիւրը մէկ դար յառաջ հազիւ 150 մարդով կըլար, և այնալ հիմա հոն պէս դիւրին և աղէկ է :

Երեսուն տարի յառաջ շաքարը մաքրելու համար պէտք եղած ամիսներն այսօր օրերու փոխադրուած են :

Կիարդամբ նաև որ այսօր առաջին աստիճանի պատերազմական սպառազէն նաւու մը մերենայն մէկ օրուան մէջ 42000 ձիու աշխատութիւն ինքնին կ'ատարէ :

Եսթ ամենը մեքենայից հրաշներն են :

Փարիզի օրագիրը կ'անուշանեն որ եթէ տեղւոյն բնակիչները իրարու ձեռք բռնեն երկայնութիւնը մինչև Ուոստայ մայրաքաղաքը կը հասնի : Մէք Բէր :

Մերիկական օրագիր մը կ'պատմէ թէ գաղղիացի մը Շարլըսթօնի (քաղաք Միսիական Մա հանգաց. ունի 30000 բնակիչ) հրապարակէն անցնելու ատեն քաղաքին ոմրակոծութեան միջոցին տեսեր է կնոջ մը ամենայն հանդարտութեամբ նստած կար կարելը : Շիշդ նոյն վայրկենին ուումը մը տուններուն տանիքներուն վերայէն տահելով հրապարակին մէջ ինկեր է, ուսկից անցաւ որ գաղղիացին կանգ առեր է թէ վախէն և թէ զիտելու համար նոյն կնոջ կերպարանքը, որ տեղէն մալի չափ չարժեքով հանդարտութեամբ կ'զիտէ եղեր ուումըին գնացքը, որ իրմէ քիչ մ'անդին ճայթեր է. և անվրդով դարձեալ զբաղեր է իր կարին :

Եհա այս համառօտ պատմութենէն կսուլրուի Շարլըսթօնի կանանց քաջատրուութեան աստիճանը, որուն և հիւ ամենամիզբրիկ մասն անգամ կրնամք տեսնել ազգային կանանց վրայ : Մերայնոց խիստ շատերը քաջատրութիւն չունենալէն զատ խել մ'ալ սնուի վախերով անած են, և ցաւալին այն է որ տղիտարար իրենց որդւոց ալ կ'հաղորդեն : Փոքրիկ վտանգ մը զերեւը կ'արտաբերեն, և չեն կրնար զիմադրուել : Չմոռնալք բնելու թէ այս յատկութիւնը հիւ

միայն կանանց, այլ և շատ արանց վրայ ալ կը տեսնուի, զոր փորձով զիտեմք :

Պաթալիայի (Հնդկաստանի Եսթիանուն կղզւոյն մայրաքաղաքն է. ունի 50000 բնակիչ) կողմէն եկած լուրերէն կիմանալք թէ ներկայ տարւոյս յունւար 14 ին Եսթիա կղզւոյն Միւսասի և Քլէօթ անուն երկու սարսափելի հըրաբուղններն անանկ սաստկութեամբ հուր և մոխիր պոսթկացեր են, որուն նմանը դեռ չէ տեսնուած : Արալն ու մոխիրը յիշեալ լեռներէն մինչև 80 մղոն հեռու նետուել են : Սօսն եղող Պիթէա անուն գիւղը բոլորովին հիմնալաւակ եղած է : Եսթիասի գալտերը բոլորովին ոչնչացած, և որ ամենէն ցաւալին է 350 ի չափ մարդիկ չարաչար զոհ եղած են :

Հանդիսիս միջոցաւ զանազան առթիւ խօսած եմք Փարիզի բուսական անուանի պարտիզին վրայ : Եսթ անգամ ալ կ'անուշանանք թէ նոյն պարտիզին մէջ դստնուած տեսնելու արժանի անասնոց, անկոց, և այլոց թիւը հարկը միլիոնը կանցնի : Եսթ թուոյն մէջ կ'գտնուին նաև հինգ փիղ, որոնցմէ մէկը կ'վերաբերի Աէլլանի (մեծ կղզի յանդիւկան Հնդկաստանի, որուն բնակչաց թիւն է 2,000,000), որ է ամենէն մեծ երկուքն Եսթիկէի, և միւս երկուքն ալ Սիամի (Չինի—Հնդկաստանի երեք մեծ վիճակներէն մէկն է, որ ունի 3,000,000 ի մօտ բնակիչ) :

ԵՍԵՆՈՒՅՄՈՒՆԻ

ԴԱՏԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆ ԴԱՏԱՔՆՆՈՒԹԵԱՆՑ և ԽՕՍՔ առ անկեան ի ճշմարտութենէ Յովհաննէս Չամուրճեան և առ ազգային կեդրոնական Վարչութիւն Կ. Պոլսոյ : Ելատարակեաց թագէտ Սիհրդատ Տ. Եսթուածատուրեան Միհրդատեանց. սկսեալ 1863 յունիս 1. ցլերը ղեկտեմբերի :

Եսթ անունով 115 երեսէ բաղկացեալ տետրակ մ'է հրատարակեալ իբրեւ յաւելուած ի Մեղու, որ "Կարագիր աղէտից Երուսաղէմի և այլն" մակագրով գրքին վրայօք մինչև ցարդ եղած քննադատութիւնները կ'քննադատէ, և իւր թէ ընդհանրապէս կ'պատասխանէ Երուսակ հանդիսի միջոցաւ հրատարակուած քննադատական յօդուածին :

Մեղուի բաժանորդաց ձրի է, իսկ գրքէն առնել ուղղութեամբ կ'գտնեն ամեն հայ գրավաճառաց քով ի գին 12 զրուշ :

ՄԱՆ ՈՂԻՄՊԻՍԹԱՅԻ ԹԱԳՈՒՀԱՅԻՆ ՀԱՅՈՑ : Եսթիկ Ողիմպիսթա թագուհւոյն քահանայէ մը թունաւորութիւն ներկայացնող պատկեր մ'է հեղինակեալ յարգոյ Պ. Ե. Հայկունիէ և զըծագրեալ Պ. Ե. Մանարաբիէ :

Կծախուր Մահմուտ փաշա Պ. Գաֆաֆեանի, և Գալիպոլի մարաշիներուն մէջ Պ. Թորուա Բիւրին գրատունները : Գին 7 զրուշ :

ՀԱՐ ՀԱՅ ՊԵՏԱԳՐԱՅ : — Ելաւանք աւարաց ի հայաստան արարեալ Պէտիկ վարդապետի : — Պատմութիւն նահանգին սիսական Ստեփաննոսի Օրբէլեան Երբ Եսթիկոստի Սիւնեաց. երկհատոր : — Պատմութիւն Ելուանից՝ Մովսիսի Կալանկատուացւոյ. և պատմութիւն Լանկ—Թամուրայ և յաջորդաց իւրոց՝ Թովմա վարդապետի Մեծ որեւոյն. երկհատոր : — Տիւղերական պատմութիւն Ստեփաննոս վարդապետի Տարունցւոյ : — Տարեգիրք Սմբատայ Սպարապետի Հայոց :

Կտնեաց ընտիր մատենագրութեանց այս

ցանկայի նշխարները Հահաղարեան արժանապատիւ Կարապետ վարդապետի անձանձիր երկասիրութեամբն ի լոյս ընծայուած են, որոնցմէ զընուած էինք քանի մը տարի յառաջ տըգիտութեամբ և անսխալութեամբ :

Շմարիտ հայու մը պարտ է այս գեղեցիկ յիշատակարաններն ունենալ : Սակայն լսելով կցալիմք որ Հասարակութիւնը պէտք եղած ընդունելութեամբ պատուած չէ զասոնք, և շատ քիչ ծախուած են մինչև հիմա, որուն համար ինզիր եղաւ ծանուցանել ի նորոյ :

Եսթիկ կ'գտնուին ամեն հայ գրավաճառաց քով, ինչպէս նաև Հանդիսիս գրատունը : Եսթիկ ուղղութեամբ գնոյն կ'ողմանէ դոհ կըլան :

ՅԵՆԱՆԵՐԵԿԵՆ ԳՐԵՍԵՆԵՆԻ

ՄԵԾ. ՆՈՐ ԽԱՆԻՎ ԵՐԻ ԴՈՒՆԵՐ ՄԵԶ. ԹԻՒՅ

Յ. Գրասենեակը շարաթը երկու օր Տոււմարակալութեան դատատուութիւն կըլայ, հաշիւէն տաճկերէն և գաղղիարէն լեզուով, որ մէկը օրինաւոր տումարակալութիւնը (կրկնատուարի ճամբով) կրնայ 12 դասի մէջ ուսանիլ : Եսթիկ սորիլու համար 12 դասը 2 1/2 օսկի կանխիկ, խմբովին դատատուութեան համար 1 օսկի կանխիկ :

Յ. Գրասենեակը յանձն կ'առնու նաև տետրական տետրակներու կարգադրութիւն և քննութիւն, նամակներու գրութիւն և թարգմանութիւն, մաքսէն վաճառք հանել և դուրս վաճառք զըկել, վաճառք ծախել և վաճառք կամ պլ ինչ ծախու առնել և այլն. մէկ խօսքով թէ դուրսերէն և թէ հոսկէց ամեն իր իւր նամոցը յանձնուած յանձնարարութեանց և դործակալութեանց կանոնաւոր և աժան կերպով կատարուը և այլն :

Պոլիս Օէնձիրլի խանի վերնայարկը թիւ 3 դրատուննիս կ'ախուին հետեւեալները .

Կլիկիոյ անցեալ տարուան թիւերը ամբողջ կ'ազմուած ի գին 20 զրուշ :

Գատարակութիւն երկհատոր. 20 զրուշ :

Մատենադարան Ժողովրդեան. 2 զրուշ :

Հաւաքածոյ Հայկական Եսթուածոց, 8 զրուշ :

Կեկտարինէ. 3 զրուշ :

Վարք Տեան. հայերէն և գաղղիարէնով հայերէն ի պէտս ազգային դպրոցաց. գին 30 զրուշ :

ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ԹԻՒՐԵՏԱՂ. Յարութիւն Աղա Ճամճեան :
ՊՈՒՍՏԱՅ. ԹԻՒՐԵՏԱՂ. Աղա Բայրամեան :
ԿԱՐԻՆ. Տ. Գրիգոր Տ. Միսասեան :
ԻԶՄԻՐ. Աղա՛ աղա Ղոնճաեան :
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Խաչատուր Աղա Լյմսեան :
ԿԵՅԿԵ. Խաչատուր Աղա Մանուկեան :
ՊԱՏԻԶԱԿ. Թորոս Աղա Միսասեան :
ԲԵՐԱՍՏՈՆ. Գեորգ Աղա Խ. Մալմանեան :
ԹՈԳԱՐ. Գեորգ Աղա Սի. Բիւրեան :
ՍՏԱՆԱ. Նաղարէթ Աղա Հահաղարեան :
ԱՏԱԲԱՅԱՐ. Մ. Յակոբ Աղա Տ. Գրիգորեան :
ԵՐՈՒՍԱԿԵՐ. Ե. Գրիգոր :
ՄԱՆԱԶԻՍՏԱՅ. Յովհաննիս Աղա Գալիպոլի :
ՊԱՐԱԿԱԿ. Գրիգոր աղա Նահապետեան :
ՓԱՐԻԶ. Պօղոս աղա Արթուրեան :
ԻԶՆԻՄԻՏ. ՄԵԼԻՍԻ, Վ. աղա Տիւր Երիտապետեան :
ԿԱԿԱՍՏԱՅ. Յովհաննիս աղա Ալիպետեան :

ԽՄԻՍԳԻՐ ՏՆՕՐԻՆ
Մ. Բ. Իսիկ-ճեան Հ. Ս. Ելաւան

ԻՏՊ. Թ. ՏԻՒԼԻՏՏԵԱՆ Կ. Պ. ԲԻՒՐԵՏԻ ԽԱՆ